«فرهیختگان» در آستانه آغاز سال ۲۰۲۰ میلادی شاخص‌های روشن اقتصادی ایران به روایت مراکز معتبر جهانی را بررسی می‌کند، اعدادی که ممکن است خواننده بعد از خواندن هرکدام از آنها پوزخندی بزند! اما واقعا چرا؟

کدام ایران؟

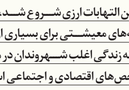

مهدی عبداللهی
روزنامه‌نگار

از دی‌ماه سال ۱۳۹۶ که اولین التهابات ارزی شروع شد، با افزایش قیمت کالاها و خدمات، دغدغه تامین هزینه‌های معیشتی برای بسیاری از مردم ایران بیشتر شد. حالا این روزها در لحظه به لحظه زندگی اغلب شهروندان در مسافرت، تاکسی، مترو، شب‌نشینی و... سخن از شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی است که بر شیوه زیست، معیشت، اشتغال، تعاملات و تقریبا اغلب عرصه‌های زندگی آنها سایه افکنده است. در گفت‌وگوها مردم اغلب شاخص‌هایی را می‌سنجند و مقایسه می‌کنند که برای آنها ملموس است، همانند بیکاری، تورم، قدرت پول ملی و....

در گزارش پیش‌رو وضعیت ۱۵ شاخص اقتصادی، علمی و اجتماعی مهم در کشور را با کشورهای پیشرو و کشورهای شاخص منطقه بررسی کرده‌ایم. در این گزارش سعی شده همه آمارها مستند به مراکز معتبر بین‌المللی باشد. همچنین سعی شده است جانب عدالت و امانت در ارائه داده‌های آماری رعایت شود. همچنین سعی شده کفه ترازو در بررسی‌ها هم شامل شاخص‌های منفی و هم شامل شاخص‌های مثبت باشد و البته در ارائه شاخص‌های مثبت زیاده‌روی نشده و بازهم تاکید می‌کنم جانب عدالت در نوشتن رعایت شده است.

رتبه ۶۵

شاخص توسعه انسانی (HDI)

شاخص توسعه انسانی در سال ۱۹۹۰ به‌عنوان مقیاس جدیدی از توسعه و اندازه‌گیری آن برای جوامع در نظر گرفته شد. این شاخص مبتنی‌بر این ایده اساسی است که لازمه دستیابی به زندگی بهتر، علاوه‌بر داشتن درآمد بالاتر، پرورش و بسط استعدادها و ظرفیت‌های انسانی است. این شاخص درصدد اندازه‌گیری متوسط دستیابی یک کشور در سه بعد توسعه انسانی است. این ابعاد عبارتند از: زندگی طولانی توام با سلامتی، دانش، استاندارد زندگی. زندگی طولانی توام با سلامتی با معیار امید به زندگی در بدو تولد، دانش به‌وسیله ترکیبی از میزان سواد بزرگسالان و نسبت ثبت‌نام خالص ترکیبی در آموزش ابتدایی، متوسطه و عالی و استاندارد زندگی به‌وسیله GDP سرانه با درآمد اندازه‌گیری می‌شود. در این شاخص بررسی داده‌های آماری دفتر برنامه توسعه سازمان ملل متحد نشان می‌دهد در گزارش ۲۰۱۹ این سازمان نروژ، سوئیس، ایرلند، آلمان، هنگ‌کنگ، استرالیا، ایسلند، سوئد، سنگاپور و هلند ۱۰ کشور اول جهان در شاخص توسعه انسانی (HDI) ۲۰۱۹ هستند. در این شاخص ایران نیز با کسب امتیاز ۰/۷۹۷ در رتبه ۶۵ جهان قرار دارد که با توجه به جایگاه کشورهای توسعه‌یافته و کشورهای در حال توسعه رتبه و جایگاه نسبتا مناسبی برای ایران است.

مقایسه جایگاه ایران در شاخص توسعه انسانی (HDI) سال ۲۰۱۹ با برخی کشورهای شاخص جهان

رتبه	کشور	شاخص
۱	نروژ	۰,۹۵۴
۲	سوئیس	۰,۹۴۶
۳	ایرلند	۰,۹۴۲
۴	آلمان	۰,۹۳۹
۵	هنگ‌کنگ	۰,۹۳۹
۶	استرالیا	۰,۹۳۸
۷	ایسلند	۰,۹۳۸
۸	سوئد	۰,۹۳۷
۹	سنگاپور	۰,۹۳۵
۱۰	هلند	۰,۹۳۳
۱۹	ژاپن	۰,۹۱۵
۲۲	کره‌جنوبی	۰,۹۰۶
۲۶	فرانسه	۰,۸۹۱
۳۵	امارات	۰,۸۶۶
۳۶	عربستان‌سعودی	۰,۸۵۷
۴۱	قطر	۰,۸۴۸
۵۹	ترکیه	۰,۸۰۶
۶۵	ایران	۰,۷۹۷
۷۹	برزیل	۰,۷۶۱
۸۵	چین	۰,۷۵۸
۱۸۹	نیجر	۰,۳۷۷

منبع: دفتر برنامه توسعه سازمان ملل متحد

رتبه ۳۱

شاخص گرسنگی جهانی

موسسه تحقیقات بین‌المللی سیاستگذاری غذا (IFPRI) در واشنگتن با همکاری سازمان غیرانتفاعی آلمانی «کمک گرسنگی جهان» (Welthungerhilfe) و سازمان غیردولتی ایرلندی «نگرانی سراسر جهان» (Concern Worldwide) از سال ۲۰۰۶ گزارشی تحت‌عنوان شاخص جهانی گرسنگی (Global Hunger Index) منتشر می‌کنند که نمرات این شاخص جهانی براساس چهار شاخص سوءتغذیه، کم‌وزنی کودکان، کوتاه‌قدی کودکان و مرگ‌ومیر کودکان زیر پنج سال تدوین شده است. این گزارش وضعیت گرسنگی را در نقاط مختلف جهان مورد ارزیابی قرار می‌دهد، بینش‌هایی را درباره عوامل ایجادکننده گرسنگی ارائه می‌دهد و درجه موفقیت و ناکامی کشورها را در کاهش گرسنگی برجسته می‌سازد. در گزارش شاخص گرسنگی جهانی سال ۲۰۱۹، وضعیت آمریکا، کانادا، استرالیا، ژاپن، کره‌جنوبی و کشورهای اروپای غربی محاسبه نشده است. این شاخص که در سال جاری میلادی برای ۱۱۷ کشور جهان از جمله ایران محاسبه شده، نشان می‌دهد کشورمان در این شاخص با نمره کل ۷/۹ در رتبه ۳۱ جهان بین ۱۱۷ کشور قرار دارد. همچنین در این رده‌بندی، بررسی چهار شاخص نشان می‌دهد مرگ‌ومیر در کودکان زیر پنج سال سالانه ۱/۵ درصد از کل متولدان را شامل می‌شود، درصد شیوع کاهش‌قد در کودکان زیر پنج سال ۷/۲ درصد، درصد شیوع لاغری در کودکان زیر پنج سال ۴/۹ درصد و درصد جمعیت دچار سوءتغذیه در جامعه نیز ۴/۹ درصد است. بلاروس، بوسنی‌وهرزگوین، بلغارستان، شیلی، کاستاریکا، کرواسی، کوبا، استونی، کویت و لتونی در رتبه‌های اول تا دهم قرار دارند. همچنین کشورهای شاخصی همچون ترکیه با رتبه ۱۷، روسیه با رتبه ۲۲ و چین با رتبه ۲۵ در وضعیت بهتری از ایران قرار دارند.

مقایسه جایگاه ایران در شاخص جهانی گرسنگی (Global Hunger Index) در سال ۲۰۱۹

رتبه	کشور	۲۰۱۹
کشورهای با شاخص کمتر از ۵	بلاروس	۵>
	بوسنی‌وهرزگوین	۵>
	بلغارستان	۵>
	شیلی	۵>
	کاستاریکا	۵>
	کرواسی	۵>
	کوبا	۵>
	استونی	۵>
	کویت	۵>
	لیتونی	۵>
	لیتوانی	۵>
	مونته‌نگرو	۵>
	رومانی	۵>
	جمهوری اسلواکی	۵>
	ترکیه	۵>
۱۸	برزیل	۵,۳
۱۹	آرژانتین	۵,۴
۲۲	روسیه	۵,۸
۲۵	چین	۶,۵
۳۱	ایران	۷,۹
۳۴	عربستان‌سعودی	۸,۵
۵۲	عمان	۱۱,۴
۱۱۷	جمهوری آفریقای مرکزی	۵۳,۶

منبع: موسسه تحقیقات بین‌المللی سیاستگذاری غذا

رتبه ۱۲۶

خط فقر مطلق بانک جهانی (درآمد روزی کمتر از ۱/۹ دلار)

سازمان‌ملل متحد در توصیف فقر چنین بیان داشته است که فقر در شکل‌های مختلف از قبیل کمبود درآمد برای معیشت پایدار، گرسنگی و سوءتغذیه، بیماری و مرگ‌ومیر ناشی از آن، بی‌خانمانی، ناامنی، محرومیت و تبعیض اجتماعی نمود پیدا می‌کند. این پدیده همچنین خود را به شکل عدم توانایی برای مشارکت در فرآیندهای تصمیم‌گیری در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و مدنی نشان می‌دهد. از دیدگاه این نهاد بین‌المللی فقر، محرومیت از رفاه است.

بانک جهانی برای شناسایی فقرا، از سال ۱۹۹۰ خط فقر را به‌عنوان شاخصی استاندارد برای تعیین فقر مطلق و تعریف آن در فقیرترین کشورهای جهان معرفی کرد. این نهاد بین‌المللی ابتدا برحسب برابری قدرت خرید خط فقر ملی را محاسبه کرد اما در سال‌های بعد درآمد یک دلار در روز را به‌عنوان اولین خط فقر بین‌المللی برگزید و در آخرین گزارش این سازمان نیز این میزان به ۱/۹ دلار در روز تغییر یافت. براساس آخرین گزارش سازمان‌ملل، در حال حاضر نزدیک به ۱۰ درصد از جمعیت زیر خط فقر قرار دارند. کشورهای عمدتا آفریقایی ماداگاسکار، کنگو، بوروندی، مالاوی، گینه بیسائو، جمهوری آفریقای مرکزی، موزامبیک، ازبکستان (آسیایی)، لسوتو و زامبیا ۱۰ کشوری هستند که نرخ فقر مطلق (خط فقر ۱/۹ دلار در روز) در آنها در آخرین گزارش بانک جهانی بین ۵۷ تا ۷۷ درصد بوده است.

در این رده‌بندی نرخ فقر مطلق در ایران حدود ۰/۲۷ درصد است که این میزان ایران را بالاتر از ۱۲۶ کشور جهان قرار می‌دهد. البته ممکن است این آمار با توجه به وضعیت معیشتی مردم ایران مورد تردید قرار بگیرد اما با توجه به حمایت نهادهای حاکمیتی همچون کمیته امداد، سازمان بهزیستی، هزاران خیریه و... وضعیت ایران در این شاخص نسبتا مناسب است. البته باید گفته این شاخص نمی‌تواند بیانگر همه واقعیت فقر در کشور باشد و ارزیابی دقیق‌تر نیازمند شاخص‌های فقر چندبعدی است که آماری در این زمینه قابل دسترس نیست.

جایگاه ایران در شاخص فقر بانک جهانی (خط فقر ۱,۹ دلار در روز) در مقایسه با برخی کشورهای جهان

رتبه	کشور	نرخ فقر
۱	ماداگاسکار	۷۷,۶۳
۲	کنگو	۷۶,۵۹
۳	بوروندی	۷۱,۷۹
۴	مالاوی	۷۰,۳۵
۵	گینه بیسائو	۶۷,۰۸
۶	جمهوری آفریقای مرکزی	۶۶,۲۶
۷	موزامبیک	۶۲,۴۱
۸	ازبکستان	۶۲,۱۳
۹	لسوتو	۵۹,۶۵
۱۰	زامبیا	۵۷,۵
۷۲	برزیل	۴,۸۳
۱۱۲	اتریش	۰,۷۵
۱۲۶	ایران	۰,۲۷
۱۳۰	نروژ	۰,۲۴
۱۳۳	ترکیه	۰,۲۳
۱۳۴	انگلستان	۰,۲۳
۱۳۵	ژاپن	۰,۲۲
۱۶۴	سوئیس	۰

منبع: بانک جهانی

رتبه ۷۳

حوزه قدرت خرید

براساس اطلاعات صندوق بین‌المللی پول، درآمد سرانه کشورها براساس دو روش برابری قدرت خرید و مقایسه است؛ اولی سرانه تولید ناخالص داخلی است که ارزش کل بازار برای تمامی کالاها و خدمات یک کشور در یک بازه زمانی مشخص تقسیم بر جمعیت آن کشور می‌شود و دومی نیز سرانه تولید ناخالص داخلی بر حسب برابری قدرت خرید (Purchasing Power Parity) یا به‌طور خلاصه «ppp» است. براساس این شاخص، اگر یک همبرگر در لندن معادل ۲ پوند و در نیویورک معادل ۲ دلار فروخته می‌شود، این به‌معنی یک نرخ از PPP یک پوند به دو دلار است. در مثال دیگری اگر اقتصاد چین و آمریکا را در نظر بگیرید، دلار ۱/۶۶ بار می‌توان در چین یک قرص نان خرید اما همان نان در آمریکا ۳/۳۹ دلار قیمت دارد. دراقع اگر فقط نان را در نظر بگیریم، قدرت خرید فردی که در چین ۱۶ دلار در ماه درآمد دارد، معادل قدرت خرید فردی است که در آمریکا ۳۳ دلار در ماه درآمد دارد. در این زمینه بررسی صندوق بین‌المللی پول، سرانه تولید ناخالص داخلی ایران به روش PPP در سال ۲۰۱۹ معادل ۱۷ هزار و ۶۶۴ دلار بوده که این میزان قدرت خرید ایرانی‌ها را در رتبه هفدهم قرار می‌دهد. به‌عبارت دیگر، اگر شهروندان کشورهای مختلف به‌ترتیب ثروتمندترین در یک صف حراج یک کالا بایستند، ایرانی‌ها هفتادوسومین نفر به لحاظ توانایی خرید خواهند بود. بنابراین اگرچه درآمد ایرانی‌ها نسبتا پایین است، اما قدرت خرید ایرانی‌ها در مقایسه با ۱۸۳ کشور بررسی شده، از ۱۱۰ کشور بهتر است.

جایگاه ایران در شاخص تولید ناخالص داخلی سرانه تعدیل شده با برابری قدرت خرید در سال ۲۰۱۸

رتبه	سرانه تولید ناخالص داخلی PPP بر حسب (دلار)	کشور
۱	۱۳۲,۸۸۶	قطر
۲	۱۱۴,۳۶۳	ماکائو
۳	۱۰۸,۹۵۱	لوکزامبورگ
۴	۱۰۳,۱۸۱	سنگاپور
۵	۸۳,۳۹۹	ایرلند
۶	۷۶,۶۸۴	نروژ
۷	۶۹,۲۳۵	امارات
۸	۶۶,۳۸۷	کویت
۹	۶۶,۱۹۶	سوئیس
۱۰	۶۵,۱۱۲	آمریکا
۱۴	۵۵,۷۰۴	عربستان‌سعودی
۱۶	۵۴,۶۲۸	سوئد
۱۷	۵۳,۸۸۲	دانمارک
۱۸	۵۳,۵۶۷	آلمان
۲۱	۵۰,۹۳۱	بحرین
۲۷	۴۷,۲۲۳	فرانسه
۲۹	۴۵,۵۴۶	ژاپن
۴۹	۲۹,۶۴۲	روسیه
۵۱	۲۸,۲۶۴	ترکیه
۷۳	۱۷,۶۶۴	ایران
۷۶	۱۶,۴۶۲	برزیل
۱۱۴	۸,۳۷۸	هند
۱۸۱	۷۲۷	بوروندی

منبع: صندوق بین‌المللی پول

رتبه ۵۰

ساخت ایران

بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته به اتخاذ سیاست‌های حمایت از بازار داخلی، ضایع خود را تا مرزهای رقابت‌پذیری جهانی رشد داده و با استفاده از روش‌های متنوعی از جمله شکستن قیمت‌ها، سعی در به دست آوردن بازارهای هدف کرده‌اند. در این فضای رقابتی برچسب ساخت کشور (Made-In-Country-Index) که به اختصار MICT خوانده می‌شود، روی کالاها در برگیرنده مفاهیمی مانند کیفیت، کارایی و اعتماد بوده و جایگاه ویژه‌ای در بازار یافته است. در راستای سوق دادن بازار به مصرف یک کالا، عوامل متعددی موثر است که از جمله می‌توان به استفاده از مواد اولیه مناسب، ارتقای فناوری، بهبود سیستم کیفیت، خدمات پس از فروش، قیمت مناسب، طراحی مناسب، همکاری با برندهای معتبر جهانی، رعایت استانداردهای ایمنی و عرضه در فروشگاه‌های زنجیره‌ای اشاره کرد. در سطح بازارهای بین‌المللی کاهش تنش‌های سیاسی به‌عنوان عامل بازدارنده در توسعه فعالیت‌های تجاری، ایجاد وجوه مناسب بین‌المللی، کاهش تنش‌ها در فضای منطقه‌ای و همسایگان، بهبود ارتباطات و روابط بین‌المللی می‌تواند به بهبود نماد ساخت کشور، کمک کند. برای ترسیم جایگاه ساخت ایران، از گزارش MICT سال ۲۰۱۷ استفاده شده است. این داده‌های آماری را موسسه آماری بین‌المللی Statista با استفاده از یک تیم مشتمل بر ۴۵۰ متخصص آمار، پایگاه داده و تحلیلگر، داده‌های کمی و آمار و اطلاعات مورد نیاز را از طریق پرسشنامه و تحقیقات میدانی در ۵۲ کشور جهان و با نظارت ۴۳ هزار نفر تهیه کرده است. آمار سال ۲۰۱۷ که مربوط به ۴۹ کشور به اضافه اتحادیه اروپاست، جایگاه کالاهای ساخت ایران را رتبه پنجاهم ارزیابی کرده است. بر اساس این نظرسنجی، ساخت آلمان در رتبه اول، ساخت سوئیس در رتبه دوم، ساخت اتحادیه اروپا در رتبه سوم، ساخت انگلستان در رتبه چهارم و ساخت سوئد در رتبه پنجم قرار دارند. ساخت کانادا در رتبه ششم، ساخت ایتالیا در رتبه هفتم، ساخت آمریکا، ساخت فرانسه و ساخت ژاپن هم هر سه به‌طور مشترک در رتبه هشتم قرار دارند.

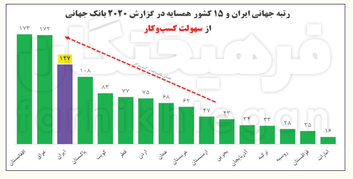

رتبه ۱۲۷

سهولت کسب‌وکار

محیط کسب‌وکار به مجموعه عواملی گفته می‌شود که بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های اقتصادی موثر هستند، اما تقریبا خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها قرار دارند. امروزه بهبود محیط کسب‌وکار یکی از عوامل موفقیت دولت‌ها به‌شمار می‌رود و هرچه در جامعه‌ای کسب‌وکار از وضعیت خوبی برخوردار باشد، عملکرد اقتصاد آن کشور و خلق ارزش و ثروت در آن جامعه نیز بیشتر می‌شود. در سطح دنیا بانک جهانی هرساله گزارشی تحت‌عنوان سهولت کسب‌وکار منتشر می‌کند که آخرین گزارش این نهاد بین‌المللی رتبه ایران در سهولت کسب‌وکار گزارش ۲۰۲۰ بین ۱۹۰ کشور ۱۲۷ بوده است. در این شاخص رتبه ایران در سطح منطقه تنها از دو کشور عراق و افغانستان بهتر است. متغیرهایی که در گزارش سهولت کسب‌وکار نقش دارند، همه عوامل داخلی هستند که ارتقای آنها ربطی به تحریم‌های بین‌المللی نداشته و عمدتا به اراده و خواست دولت، شهرداری‌ها (صدور مجوز ساخت‌وساز) و قوه قضائیه وابسته است.

رتبه ۵۰

سرانه مصرف غذا

مصرف غذا در کیلوکالری (Kcal) به‌ازای هر سرانه در روز، یک متغیر کلیدی است که برای اندازه‌گیری و ارزیابی تکامل وضعیت غذایی جهانی و منطقه‌ای استفاده می‌شود. برآورد سازمان فائو نشان می‌دهد به‌طور متوسط حداقل انرژی مورد نیاز روزانه برای هر فرد ۱۸۰۰ کیلوکالری است؛ اما مقدار توصیه‌شده مصرف روزانه کالری در سراسر جهان متفاوت است به‌طوری که براساس ارزیابی مرکز بهداشت ملی (NHS) انگلستان، یک مرد بالغ به‌طور متوسط نیاز به حدود ۲۵۰۰ کالری در روز برای ثابت نگه داشتن وزن خود دارد در حالی که این میزان برای زنان بالغ ۲۰۰۰ کالری در روز است. در آمریکا نیز مقدار ۲۷۰۰ کالری در روز برای مردان و ۲۲۰۰ کالری برای زنان توصیه می‌شود. در این زمینه بررسی آمارهای سازمان جهانی بهداشت و آمارهای فائو نشان می‌دهد ایرانی‌ها با مصرف ۳۰۵۰ کیلوکالری در روز، رتبه ۵۰ جهان را در سرانه مصرف غذا در اختیار دارند. مصرف ۳۰۵۰ کیلوکالری ایرانی‌ها در مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته مانند آمریکا (۳۷۵۰)، ایتالیا (۳۶۵۰)، آلمان (۳۵۴۰)، انگلستان و سوییس (۳۴۵۰)، ترکیه (۳۳۰۰)، روسیه (۳۳۲۰)، امارات (۳۱۷۰) و عربستان (۳۱۲۰) کمتر است.

مقایسه جایگاه ایران در شاخص میزان مصرف انرژی غذایی

رتبه	کشور	متوسط سرانه مصرفی انرژی در رژیم غذایی روزانه (کیلوکالری)
۱	ایالات متحده	۳,۸۰۰
۲	اتریش	۳,۷۵۰
۳	یونان	۳,۷۱۰
۴	بلژیک	۳,۶۹۰
۵	لوکزامبورگ	۳,۶۸۰
۶	ایتالیا	۳,۶۵۰
۷	مالت	۳۶۰۰
۸	ایرلند	۳۵۹۰
۹	پرتغال	۳۵۸۰
۱۰	آلمان	۳۵۴۰
۱۱	کانادا	۳۵۳۰
۱۲	فرانسه	۳۵۳۰
۱۵	ترکیه	۳۵۰۰
۱۹	سوئیس	۴,۴۵۰
۲۰	انگلستان	۴,۴۵۰
۲۶	روسیه	۳,۳۲۰
۳۷	امارات متحده عربی	۳,۱۷۰
۴۲	برزیل	۳,۱۲۰
۴۳	عربستان سعودی	۳,۱۲۰
۴۴	سوئد	۳,۱۱۰
۵۰	ایران	۳,۰۵۰
۵۱	کره جنوبی	۳,۰۴۰
۵۳	آرژانتین	۳,۰۳۰
۵۹	هلند	۳,۰۰۰
۶۱	چین	۲,۹۹۰
۱۷۲	ارتیره	۱,۵۹۰

منبع: آمارهای سازمان جهانی بهداشت و آمارهای فائو

ادامه در صفحه ۱۵

ادامه از صفحه ۱۴

رتبه ۳۶

نرخ بیکاری

در ادبیات اقتصادی، نرخ بیکاری ازجمله متغیرهای مهم و کلیدی در ارتباط با چگونگی وضعیت اقتصاد است. اهمیت این شاخص به‌حدی است که دولت‌ها در جریان به‌دوستان رای به این متغیر استناد می‌کنند و تغییرات آن شاخصی از موفقیت یا عدم موفقیت دولت‌هاست. لذا دستیابی به یک نرخ بیکاری بهینه برای اقتصاد هر کشور از اهمیت به‌سزایی برخوردار است.

در این زمینه بررسی داده‌های آماری مرکز آمار ایران نشان می‌دهد در تابستان جاری نرخ بیکاری در ایران به عدد ۱۰/۵ درصد رسیده است که نسبت به عدد میانگین ۱۲ درصد دوره ۱۰ ساله اخیر کاهش یافته، اما درمجموع در سال‌های اخیر ضریب جینی با رشد بسیار چشمگیر از حدود ۰/۳۷ در سال ۹۰ به ۰/۴۰۹۳، در سال ۹۷ رسیده که این میزان در ۶ سال اخیر (از سال ۸۲ به بعد) امری بی‌سابقه است. همچنین برای بررسی جایگاه بین‌المللی ایران در این شاخص نیز از داده‌های بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) استفاده شده که شکست خورده است. همچنین برای توصیف و ترسیم جایگاه ایران در این شاخص، از آمارهای نیمه‌اول سال جاری صندوق بین‌المللی پول (IMF) استفاده شده که مربوط به ۱۹۲ کشور کوچک و بزرگ است. طبق این آمارها، ایران با نرخ بیکاری ۱۰/۵ درصد تابستان سال جاری در رتبه ۳۶ جهان قرار دارد، رتبه‌ای که با وزن بین‌المللی ایران در شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و... خوانایی نداشته و نشان از استفاده محدود کشورمان از توانایی‌ها و توانمندی‌های ملی و بین‌المللی برای کاهش نرخ بیکاری دارد. این جایگاه فاصله شایسته اقتصاد ایران نیست، اما رتبه ۳۶ ایران در حالی است که برخی کشورهای شناخته‌شده همچون بوسنی‌وهرگوین، بولیوان، ارمنستان، لیبی، مونته‌نگرو، تونس، اردن، اسپانیا، گرجستان، آلبانی، صربستان، الجزایر، برزیل، ترکیه، مصر و تاجیکستان در وضعیت بدتر از کشورمان در این شاخص واقع شده‌اند. لاتویی، نیجر و قطر نیز کشورهایی هستند که بین ۱۹۲ کشور کوچک و بزرگ، دارای کمترین نرخ بیکاری هستند.

مقایسه جایگاه ایران در شاخص نرخ بیکاری برخی کشورهای شاخص جهان طی نیمه اول سال ۲۰۱۹

رتبه	کشور	نرخ بیکاری
۱	لسوتو	۲۳,۵
۲	نامیبیا	۲۳,۲
۳	اسواتینی (سوازیلند)	۲۲,۹
۴	بوسنی‌وهرگوین	۲۱,۲
۵	سنت‌لوسیا	۲۰,۵
۶	گابن	۱۹,۶
۷	بوتسوانا	۱۸,۲
۸	یونان	۱۸,۱
۹	ارمنستان	۱۷,۷
۱۰	لیبی	۱۷,۳
۲۸	برزیل	۱۲,۲
۳۰	ترکیه	۱۱,۹
۳۶	ایران	۱۰,۵
۱۱۶	فدراسیون روسیه	۴,۵
۱۱۷	چین	۴,۲
۱۳۴	ایالات متحده آمریکا	۳,۹
۱۵۰	آلمان	۳,۲
۱۶۰	امارات متحده عربی	۲,۶
۱۶۵	ژاپن	۲,۴
۱۹۲	قطر	۰,۱

منبع: صندوق بین‌المللی پول (IMF)

رتبه ۵۰

ضریب جینی (نابرابری درآمدی)

ازجمله وظایف دولت‌ها تخصیص منابع، تثبیت و توزیع عادلانه درآمد است. توزیع درآمد به توضیح چگونگی سهم افراد یک کشور از درآمد ملی می‌پردازد. به‌عبارتی، توزیع درآمد درجه نابرابری موجود بین درآمد افراد یک کشور را توصیف می‌کند. پدیده نابرابری درآمد نه‌تنها از دلایل عمده فقر است، بلکه یکی از عوامل مهارکننده شرایط اقتصادی نیز محسوب می‌شود. برای سنجش وضعیت توزیع درآمد یک جامعه، ارزشاخص آماری ضریب جینی استفاده می‌شود که عدد آن بین صفر (اشاره به برابری کامل در توزیع درآمدها) و یک (حاکی از نابرابری کامل در توزیع درآمدها یا مخارج) است.

در این زمینه بررسی‌ها نشان می‌دهد به جهت ناکارآمدی سیاست‌های دولت، در سال‌های اخیر ضریب جینی با رشد بسیار چشمگیر از حدود ۰/۳۷ در سال ۹۰ به ۰/۴۰۹۳، در سال ۹۷ رسیده که این میزان در ۶ سال اخیر (از سال ۸۲ به بعد) امری بی‌سابقه است. همچنین برای بررسی جایگاه بین‌المللی ایران در این شاخص نیز از داده‌های بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) استفاده شده که

مقایسه جایگاه ایران در شاخص ضریب جینی با برخی کشورهای شاخص طی سال ۲۰۱۹

رتبه	کشور	شاخص ضریب جینی
۱	لسوتو	۰,۶۳
۲	آفریقای‌جنوبی	۰,۶۳
۳	هائیتی	۰,۶۰۸
۴	بوتسوانا	۰,۶۰۵
۵	نامیبیا	۰,۵۹۷
۶	زامبیا	۰,۵۷۵
۷	کومور	۰,۵۵۹
۸	هنگ‌کنگ	۰,۵۳۹
۹	گواتمالا	۰,۵۳
۱۰	پاراگوئه	۰,۵۱۷
۱۶	برزیل	۰,۴۹
۲۴	چین	۰,۴۶۵
۴۷	آرژانتین	۰,۴۱۷
۵۰	ایران	۰,۴۰۹۳
۵۴	ترکیه	۰,۴۰۴
۶۵	ایالات متحده آمریکا	۰,۳۹
۸۱	انگلستان	۰,۳۵۷
۸۴	هند	۰,۳۵۲
۹۷	ژاپن	۰,۳۳۹
۱۴۴	جمهوری اسلواکی	۰,۲۴۱

منبع: داده‌های بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول و سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD)

رتبه ۵

نرخ تورم

نرخ تورم ازجمله شاخص‌هایی بسیار ملموس در زندگی روزمره همه آحاد جامعه است که اتفاقا برخلاف سایر شاخص‌ها برای توضیح آن نیازی به هیچ صغرا و کبرا چیدنی نداریم. طبق داده‌های مرکز آمار ایران، نرخ تورم ۱۲ ماهه منتهی به آذرماه سال جاری به ۴۰ درصد رسیده که این میزان طی سه دهه اخیر فقط در سال‌های ۱۳۷۴، ۱۳۹۱ و سال جاری تکرار شده است. همچنین بررسی داده‌های صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد نرخ تورم ۴۰ درصدی در نیمه اول سال جاری میلادی، ایران را در رتبه پنجم جهان پس از کشورهای ونزوئلا، زیمبابوه، آرژانتین و سودان قرار داده است. نرخ تورم ۴۰ درصدی ایران در حالی است که در اغلب کشورهای جهان نرخ تورم یک‌رقمی بوده و حتی در برخی کشورها همچون قطر، عربستان‌سعودی و امارات متحده عربی نرخ تورم منفی است.

جایگاه ایران در شاخص نرخ تورم طی نیمه اول سال ۲۰۱۹

رتبه	کشور	نرخ تورم
۱	ونزوئلا	۲۰۰,۰۰۰
۲	زیمبابوه	۱۶۱,۸
۳	آرژانتین	۵۴,۴
۴	سودان	۵۰,۴
۵	ایران	۴۰
۶	سودان‌جنوبی	۲۴,۵
۷	لیبریا	۲۳,۲
۸	هائیتی	۱۷,۶
۹	انگولا	۱۷,۲
۱۰	سیرالئون	۱۵,۷
۱۱	ترکیه	۱۵,۷
۱۲	ازبکستان	۱۴,۷
۹۷	چین	۲,۳
۱۳۵	آلمان	۱,۵
۱۴۹	فرانسه	۱,۲
۱۵۸	ژاپن	۱
۱۷۷	سوئیس	۰,۶
۱۸۷	قطر	-۰,۴
۱۸۸	عربستان‌سعودی	-۱,۱
۱۹۰	امارات متحده عربی	-۱,۵

منبع: صندوق بین‌المللی پول

رتبه ۷۰

شاخص کیفیت زندگی

کیفیت زندگی از اساسی‌ترین موضوعات علوم اجتماعی است که در آن مولفه‌های مادی توسعه اقتصادی و تولیدات داخلی در کنار مولفه‌های غیرمادی چون کیفیت کار، سطح باسوادی و فرهنگی، استاندارد پزشکی و بهداشت، کیفیت فراغت و تفریح، شرایط محیط‌زیست، جو سیاسی و حتی آزادی و اتحاد ملی مورد بررسی قرار می‌گیرند. در زمینه محاسبه این شاخص مطالعات متعددی در نقاط مختلف دنیا صورت پذیرفته است که هر کدام از این مطالعات بر جنبه‌ای خاص از این مفهوم تاکید کرده‌اند. یکی از جدیدترین مطالعات انجام شده در این حوزه، متعلق به پایگاه اطلاعاتی نامبئو (Numbeo) است که از بزرگ‌ترین پایگاه‌داده‌های جهان است و اطلاعات کاملی را درخصوص متغیرهای رفاهی جمع‌آوری کرده است. شاخص کیفیت زندگی ارائه‌شده در روش «نامبئو» بر اساس هشت مولفه شاخص قیمت مصرف‌کننده، شاخص قدرت خرید، نسبت قیمت دارایی به درآمد، شاخص مراقبت بهداشتی، شاخص ایمنی، شاخص زمان ترافیک شهری